

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Copyright © 2024, Miodrag Majić
Copyright © 2024 za ovo izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05335-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

MIODRAG
MAJIĆ

POD
TUĐIM
SUNCEM

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

Maji, zbog toliko toga da ne bi stalo u posvetu.

I
DEO

Čovek pod njom bio je mrtav. Sada je bila sasvim sigurna u to. Ipak, nastavila je da ga udara po licu i da uzvikuje njegovo ime nadajući se da će se dogoditi čudo. Ali čudo je izostalo. Tu, pod svetlošću mesečine, u šipragu kroz koji se nazirala reka, mogla je da vidi samo ukočeni, staklasti pogled svog klijenta.

A sve do malopre to je bila rutina. „Kazni me, Anđela!“, uzvikivao je on, u zanosu joj se obraćajući imenom koje je upotrebljavala u ovakvim prilikama. Sve donedavno mrtvac pod njom se izvijao, zarivajući nokte u njena bedra. „Jače, tuci me jače!“, odzvanjali su njegovi uzvici.

Tukla ga je. Uvežbano kao što dreser bičuje lavove, taman toliko da životinja pod njom oseti odlučnost krotitelja, da iskusi bol na koji je navikla i da potom nastavi da izvodi tačku. Nije učinila ništa drugačije, ni grublje, od onoga što je radila uvek, ali je ovog puta, ko zna čijom voljom, iznenada čula taj neprirodni, preteći uzdah, koji se poput šištanja lokomotive oteo iz njegovog grla.

Uveravajući sebe da nije kriva, nadala se da će tu veliku, prepariranu mešinu uspeti da dozove, da će njeni udovi i pijani dah iznenada oživeti. Ali kada je u tami šume ugledala staklaste oči

kako tupo zure u nju, znala je da se ono od čega je oduvek strahovala konačno dogodilo.

„Zef, čuješ li me?!“, urlala je pljeskajući glavu koja se beživotno klatila. Pokušala je i sa veštačkim disanjem. „Jedan, dva, tri...“

„*Pritiskajte grudnu kost!*“ Časovi prve pomoći, gumena lutka na katedri, anatomski atlas... Prizivala je u pomoć sve što je znala, no, bilo je uzalud.

Najednom je osetila neizdrživu potrebu da pobegne. Da nestane. Da spali to nago, odbojno telo, onako kako to čine Indusi, ili da ga baci s litice poput tibetanskih monaha, ostavljajući ptičurinama da poždru njegovo raspolučeno srce. Ništa od ovog nije bila njena ideja. Zef je bio taj koji je tražio seks tu umesto u hotelu. Hteo je da je ima u šikari, u blatu, da je gleda kako se bosa lomata po trnju i da joj kasnije liže izranjavljena stopala.

„Aaaaaa!“, urliknula je ridajući. „Aaaaaa!“ Njeni jauci odbijali su se od vode kao jata oblutaka.

Pa ipak, bila je suviše slaba za to. Zef Keljmendi, o kojem je znala samo kako se zove i to da je jedan od retkih ljudi o kojima je Goran govorio sa strahopoštovanjem, bio je težak kao slon. To je jedna od prvih činjenica koje je shvatila posle nekoliko susreta sa njim.

Krenula je da se uspravlja, ali ju je zaustavila vrelna iznenadne misli. Šta će reći Goranu? Kako će mu objasniti sve ovo? Pogledala je muškarčevo telo. Ležalo je na onom istom mestu, kao nasukani kit kog se više niko ne plaši. Bos koji je izbegao nekoliko atentata, pred kojim su se tresli inspektori, dileri i makroi, bio je sada mrtav ispred nje. Na trenutak je poželela da mu navuče pantalone, da mu zakopča košulju, da ga barem tako učini dostojanstvenim, ali odustala je od toga. *Ne treba ostavljati tragove!* – pomislila je.

Rukama je mahinalno prešla preko bluze, pokušavajući da strese sa sebe dokaze o onome što se dogodilo. Ali šta da kaže Goranu? Ako mu prizna da su se videli bez njegovog znanja, biće to dokaz da mu je radila iza leđa. Poludeće! Mogla je da oseti šnalu kaiša kako se zariva u njen bok, njegovu nogu kako joj probada trbuh, njegovu šaku kako se sjuruje na lice, potom vrelinu... Mogla je da ga čuje kako joj psuje majku, iako ga je toliko puta molila da to ne radi. Polomiće joj ponovo rame ili prst, i nekoliko sedmica, a možda i meseci, neće moći da radi.

Ponovo je pogledala Zefa. Okrenula je glavu. Ne, neće reći Goranu! Neće mu reći ništa od ovoga! Neće reći nikome! Niko neće saznati da su se Zef i ona sreli, da su bili u šumi, niti da je bila sa njim kada je umro. Ostaviće ga ovde u šikari dok ga ne nađu, dok ga ne otkrije slučajni prolaznik, pas lotalica, dok neko ne primeti nestanak te drogirane mrcine i njegovih debelih prstiju punih ružnog, ženskog nakita. A možda će ga do tada već i zveri razvući. Osetila je kako joj se kolena tresu. „Zef...“, prošaputala je još jednom dok joj je hladnoća punila grudi.

Neko bi mogao da naiđe, pomislila je panično se osvrnuvši oko sebe. Odjednom je osetila gađenje. Pod butinom je napipala kondom. Poskočila je i, posrćući, počela da povraća. Nezadrživo. Silno. „Jebem ti mater, Zef!“ Falila joj je majčina ruka, nabori jagodica koji stiskaju čelo i ono njeno dobro poznato „Biće ti lakše, Marija...“ Rukavom bluze obrisala je usta. Kroz otvorena vrata automobila začula je muziku s radija. „*Da sam ja netko...*“, pevao je Pimpek. Bila je to ćaletova pesma. Pevužio ju je kad god joj se činilo da želi da joj kaže nešto više od onoga što je inače govorio.

Zakoračila je ka kolima. Bezuspešno je tražila odbačene sandale. Otvorila je gepek. Patike su uvek bile tu. Kraj njih je ugledala

Zefov sako i torbu. Ponovo je progutala žar. Umalo da zaboravi! Potrebno je osloboditi se svega što je dovodi u vezu s njim! Postoji li još nešto? Nešto što bi moglo poslužiti kao dokaz? U džepu sakoa pronašla je novčanik. Svežanj krupnih novčanica završio je u njenom brusthalteru. Osvrnula se još jednom. Nije bilo nikoga. Pljuskanje vode odjeknulo je u gluvoj, prljavoj noći. Torba, sako i Zefova dokumenta tonuli su ka dnu reke.

Ušla je u kola i zapalila cigaretu. Imala je ukus metala. Vlažnim maramicama je mahnito istrljala ruke. Glavu je položila na volan.

„Svim majkama bih obrisao bore...“

„Jebem ti mater!“, povikala je.

„Učinio da očevi ih vole...“

I tek tada, osetivši u ustima pljuvačku mrtvog mafijaša, počela je nezaustavljivo da plače.

„Možete li nas ostaviti malo nasamo pre nego što odemo?“

Nedaleko od mesta na kom je Marija ridala uz stihove *Indeksa*, major Kosta Rašić se spremao da zauvek napusti sopstveni dom. Nesvestan njenog postojanja, i drame koja se u njoj odvijala, stajao je u središtu prazne prašnjave prostorije, koja je donedavno predstavljala njegovo utočište.

„Kada ostanu bez ljudi i stvari, bogataški i sirotinjski stanovi počinju da liče“, pomislio je prelazeći pogledom preko sivih izljuspanih zidova, prošaranih tragovima tek poskidanih slika. Pod prstima je osetio njušku svoga psa. Mokri jezik i topao dah životinje, koja se pribijala uz njegovo telo, predstavljali su poslednje sveđočanstvo života koji je nekada strujao napuštenim prostorijama.

Iako je želeo da čitavu tu stvar okonča što pre, onako gordo, vojnički, bio je zbunjen. Stajao je pred tom prazninom iskrivljen kao napukli kip, slušajući odjek sopstvenih reči. Odbijale su se od sivih, memlom nagrizenih zidova, koji su decenijama čuvali granice njegovog sveta. Bio je to čudan osećaj. Činilo mu se da u poslednjim trenucima pre polaska, sve, pa i njegov glas, beži od njega. Tu, u praznim prostorijama, zvučao mu je strano i neubedljivo, kao da je bio pozajmljen od nekog krivca ili pokajnika. Ni nalik onom koji je na proplanku, u neprijateljskom obruču, četi golobradih dečaka komandovao juriš, ni blizu onog kojim je urliknuo „Napred!“ pod kišom kuršuma, osvajajući snegom pokriveni Mrčaj. Bio je to glas ranjenika, mladoženje u tuđem odelu, skitnice, glas koji kao da je i sâm želeo da što pre ispuni odredbe kupoprodajnog ugovora, povuče se i preda napušteni položaj novom vlasniku.

Pa ipak, uhvativši na tren sopstveni odraz u prozoru, niz koji su se slivali ostaci večernjeg sunca, major Rašić se uverio da je to, nažalost, i dalje bio on – penzionisani oficir, samo sada sitniji i stariji. Refleksno je podigao pantalone. Ni najnovija rupa na ka-išu više nije bila dovoljna. *Nisu svi te sreće da poginu na vreme*, pomislio je posmatrajući odraz sopstvenog tela nadvijenog nad skrupčanu životinju. No, pre nego što je uspeo da skloni pogled, učinilo mu se da je na trenutak u jednoj od mrlja na oknu ugledao dečaka. Taj dečak ličio je na sve dečake, pune žudnje i nada-nja. Bio je to dečak koji prilazi naherenoj okićenoj jelci dok na licu Deda Mraza prepoznaje očev nos.

„Naravno, ako gospodin Đelmaš nema ništa protiv.“ Lice izvršiteljke na trenutak je ponovo postalo živo. Krupna zajapurena

žena pogledala je na sat, a onda i na preplanulog, besprekorno doteranog muškarca, koji je, oslonjen na ragastov, zurio u telefon.

„Naravno“, reče ovaj nezainteresovano. „Nekoliko minuta neće predstavljati problem. Ostavio bih vas i duže, ali moj arhitekta samo što nije stigao.“

Major je zahvalno klimnuo glavom. Kada su izvršiteljka i muškarac nestali, ostao je u prostoriji sâm sa psom. Iz džepa mantila izvadio je koverat. Prstima je opipao svežnjeve novčanica povezanih bankarskom vrpcom. Sedamdeset hiljada evra! Bio je to iznos koje je, po odbitku dugova, preplanuli muškarac predao u zamenu za njegov potpis na ugovoru.

„Evo ovde“, prstom je pokazivala izvršiteljka. „I ovde... I ovde...“

Bilo je to sve što je preostalo od kuće koju je po dolasku u Beograd otac dobio na korišćenje i koja je posle rata kupljena na kredit. Sve... od malog neuglednog dvorišta ograđenog žicom, od česme koju su zimi ostavljali da kaplje kako se voda u njoj ne bi zaledila, od kruške kraj kapije koju je majka posadila pljunuvši u rupu „da je leči“, od mahovinom prekrivene betonske staze na kojoj je prohodao, od šupe u koju je leti bežao sa slikama golih žena, od pogleda na zvezde... Gomila šarenih papira u zamenu za ceo jedan život, i živote onih pre njega, za snove i nadanja, sve one nežnosti i svade, radosti i nesanice, znoj i glasove koji i dalje tuda titraju, za lozu, koja je stala u kovertu u njegovim rukama. *Ništa nije večno*, pomislio je, *došli smo ovde da bismo jednom odavde otišli*.

Kada se uverio u to da su glasovi u dvorištu utihnuli, zakoračio je ka roditeljskoj sobi. Škripa drvenog poda bila je glasna. *Prestani!* – pomislio je poželevši da izvadi rasušenu letvu i da je

natera da začuti. Spazio je na njoj tragove novogodišnje prskalice, zbog koje mu je majka jedne zime izvukla uši.

S vrata je pogledom prešao preko sićušne prostorije, koja je nekada izgledala tako moćno. Zaustavio se kraj prozora, sačekavši sporo geganje psa. Na mestu na kom je nekada stajao krevet u kom je zatekao mrtvog oca, udahnuo je vazduh pun poznate memle. Okrenuo se ka zidu i nežno ga je dotakao rukom. Noktima je zagrebao kreč, otresavši ga u džep mantila. Nekada je tu stajao orman. Skrivao se u njega kako bi drekom budio usnule roditelje i izazivao njihov gnev. Sada je tamo spazio još budnu majčinu senu i njenu visoko dignutu punđu. „Dosta je, Kosta! Mir!“

Još nekoliko sporih koraka i iza uskog zavijutka pojavila se njegova soba. Hiljade sati provedenih s pogledom uprtim u tavanicu, koja je u besanim noćima zamenjivala nebo. Pa onda rupa na tepihu, u koju je nekad zurio kao u ponor, čošak u kojem ga je otac prvi put istukao zbog psovke i u kom je prvi put skinuo ženu, pogled kroz okno na ulicu i platane koji će, i kada ga ne bude, ostati tu. Trpezarija... Mesto za sto i stolice, za sva ona slavlja i glasove koje bi i sada mogao da prizove. Ujka Čeda, koji pijan peva *Kaljinku*, brat Nenad, koji na fotografijama svima pravi rogove, tetka Dunja, stric Bora, komšija Šilja... Miris peciva i bakalara... U kupatilu – bojler koji i dalje kaplje i napukle pločice, koje je majka, skidajući kamenac, besomučno ribala sirčetom, jedna plastična lutka, koju pamti oduvek i koja se i sada zaverenički kezi s poda kao da kaže: „Mene nikada nećeš oterati odavde!“ Rukom je poput slepca ponovo dodirnuo novčanice.

„Idemo, Aga.“

Sa poda u predsoblju uzeo je vojničku torbu. Kratko je prekontrolisao unutrašnjost. Na vrhu male, uredno složene gomile

ležao je tek izdati pasoš. Rasklopio je korice kako bi se još jednom uverio u to. Nesvesno je zavrteo glavom, a zatim je, zajedno sa pasošem, u torbu ubacio koverat s novcem.

„Gospodine Rašiću, morali bismo da krenemo...“, čuo je iz predsoblja strogi glas izvršiteljke.

Ustao je i – kao da je ponovo na pisti kasarne u Bileći, na ogromnom polju punom razdraganih kadeta, koji čekaju njegov znak da uvis bace šapke – pljesnuo đonovima podižući ruku k čelu. Nekoliko trenutaka stajao je mirno salutirajući kao kapetan koji sa obale gleda potopljeni brod. A onda je odsečno spustio ruku i iz džepa izvadio telefon.

„Jedno vozilo za Prvomajsku devet.“

Nekoliko trenutaka kasnije, noseći usnulu životinju, zatvorio je za sobom kapiju. Sa staze je pokupio nekoliko kamenčića i gurnuo ih u džep. Bio je čvrsto rešen da se ne okreće. Pa ipak, predosećao je da tamo, iza njega, u odžaku kuće, poslednji put gasne sunce.

Zatvorila je vrata automobila. Skučenost prostora i siloviti nalet adrenalina nadjačali su nadolazeću melanholiju. Tamo u šumi, uprkos teskobi i strahu, bilo je dovoljno vazduha. Ali ovde, u zamagljenoj kabini, sve je ponovo postalo tesno. Disala je na škrge. „Jebote, umro je u meni!“ Mrmljala je zatočene reči kao da želi da ih se oslobodi. Želela je da ih čuje i da se tako uveri u to da će i posle njih nastaviti da postoji.

U retrovizoru je ugledala tuđe lice. Otok od Zefovih udaraca postao je vidljiv. „Muškarci su naše igračke“, govorila je pijana apotekarka koju je vozila na sastanke s ljubavnicima. Ali šta je

sada mogla s tim? Opsovala je pipajući prstima bolno crvenilo. Udarci koje su razmenjivali ipak su bili snažniji nego što je mislila. Šta ako ga je udarila prejako? Šta ako je pogodila mesto koje nije smela? Zurila je u ruke koje su se tresle. Ljudi umiru od tromba, od pogrešnog pokreta glave, od toliko glupavih stvari! Nije valjda kriva za njegovu smrt?

Upalila je novu cigaretu. Ponovo isti bljutavi ukus, ali joj je sada prijala toplina dima. Kada se pesma na radiju promenila, shvatala je da i dalje sedi tu, u tom bespuću u kom je svakog trenutka neko mogao da naiđe. Upalila je auto. Svetla su obasjala krošnje. Srebrno lišće, i kroz njega, negde u daljini, preteća sirena barže. Morala je da ode negde, da se sakrije i da sačeka da sve ovo prođe. Kolona misli tiskala se u uskom, zagušljivom prostoru. Ako bude pažljiva, samo ako bude dovoljno pažljiva, sve ovo biće prošlost, kojoj će se jednom keziti u lice onako kako se Zef kezio njoj. Ali mora da bude mudra. Ljudi se izvuku i sa ubistvom, sa svim tim zločinima, a ona paniči zbog slučajne smrti zlikovca. *Smiri se, Marija! To nema nikakve veze sa tobom!* Ponovo je pogledala ruke. Da li ga je prejako udarila?

„Stanje na putevima“, presekao ju je strogi bariton voditelja. Utišala je radio. Postoji toliko neotkrivenih zločina. Nikada nisu pronašli ubicu poštara iz Subotice. Sve te priče o istražiteljima, timovima eksperata, vojnim psima i potragama meštana, a sve uzalud. I tamo negde, u nekim kolima, na nekom parkingu, sedeo je neki tip, ili žena, koji mu je čekićem smrskao lobanju. Neko sa licem dovoljno pitomim da ga niko ne poveže s onim što se dogodilo. Ili trovanje učiteljice iz Zaječara. Bezuspešno su sumnjicali njenog ljubavnika. A on je u nekom potoku hemikalijom spirao tragove cijanida dok mu je srce lupalo i dok je osluškivao korake.

Ali je i uspeo! Bilo bi glupo brinuti zbog nečeg neuporedivo manjeg i bezazlenijeg. Zbog slučajnosti! Samo je bitno da Goran ne sazna, a neće saznati jer o ovome neće reći nikom ni reč! Niko nikada neće saznati za ovo veče. To je moguće jer ljudi o njoj i inače ne znaju ništa. U ovom gradu, u ovoj zemlji, na ovom svetu, njen život je toliko mali da zapravo ne postoji! I dok je sedala u krila stoniranih klinaca i bankara, nikada se nije zvala Marija. Bila je Anđela, ponekad Ana ili Sonja, možda Milica, ali nikada Marija Vojvodić. Ni Zef nije znao njeno ime. Oživela bi jednom do dvaput godišnje, kada bi produžavala licencu ili kada bi joj Goran naredio da ide da glasa. Tek tada, na tih nekoliko minuta, postajala je ime i prezime, lice u ličnoj karti, siguran glas, potpis koji je u školi vežbala penkalom. Čim bi obavila tih nekoliko iznuđenih aktivnosti, vraćala bi se u rupu u kojoj borave nevidljivi ljudi i u kojoj imena i biografije ne znače ništa.

Ali sada je morala da ode. Osetila je kako studen nadire preko nožnih prstiju i kako joj se ka karlici penje uz noge. *Samo čas*, zastale su njene misli... Uložila je napor kako bi rekonstruisala događaje. Zvao ju je da se vide... Njegov poziv je ostao u njenom telefonu. Bio je u Beogradu, danas i sutra, i želeo je da provedu zajedno sat-dva. Pokupila ga je ispred hotela... Zastala je osetivši kako joj ponestaje dah. Kamere! Ne, nisu je mogle snimiti kamere na parkingu. Nije izlazila iz kola! Tražio je da odu negde, negde gde nema nikoga, da budu napolju... Nećkala se. Insistirala je na hotelskoj sobi. „Šta fali sobi?“, pitala je. „Prezirem ih.“ *Kakva sreća*, pomislila je sada. Vozila je ka reci, znala je za mesto na koje je nekada išla s mušterijama. Niko ih nije video! Niko! Duboko je udahnula. Ako bude dovoljno pametna, ako nestane na neko vreme, uspeće da se izvuče. Još jedna cigareta.

„Prvomajska devet, vreme?“

Trgao ju je poziv sa stanice. Krčanje zvučnika i glas dispečera oteli su joj dah. Opsovala je. Rukom je obrisala lice i ponovo se pogledala u ogledalu. Izgledala je još gore. Bilo je to lice žene koju nikada nije želela da upozna. Umorna šalterska službenica, zatvorski čuvar, gubitnik.

Trebalo je davno pobeći odavde. „Morao sam da se odselim kad mi je bilo dvaest tri.“ Đole je znao. Odseliti se. Otići bilo gde. Mogla je da kuva, uvek je to znala, da pere, da taksira ili vozi kamion. Svi danas voze kamione. Mogla je da radi bilo šta... Do sada bi se već sigurno snašla... Zaradila bi nešto, možda bi nešto i uštedela, ne bi dugovala nikome ništa, izborila bi se ispod tog sunca koje nije podmuklo kao ovo ovde. Trebalo je samo otići čim su majka i otac umrli. Trebalo je još tada ostaviti zemlju iz koje niče samo korov i zlo, i kojom će zauvek teći samo suze.

„Prvomajska devet, kolege... Ima li nekoga za Prvomajsku?“

Pogledala je na sat i ugrizla se za usnu. Trebalo joj je piće, okean pića. Mrzela je ovaj posao. Mrzela je i ova kola, koja su postala njena ljuštura, oklop koji kao da je išao svuda sa njom – na ulicu, u prodavnicu, u krevet... Njen grob. Pomislila je kako je sve to okrutno. Život se negde napolju i dalje odvija bez nje, bez Zefa, koji leži mrtav i koji će uskoro početi da zaudara. Ljudi zovu taksi, idu na večere i predstave, taksisti ih potkradaju, nekome je upravo crkao anlaser, neko je sprejom poprskao ludaka na zadnjem sedištu... Za kosmos ništa od ovoga što ju je razdiralo nije bilo važno, i ništa, ama baš ništa, od sutra neće biti drugačije. Štaviše, svet će bez Zefa, bez desetine Zefova koji u ovom trenutku umiru u rukama otetih tajlandskih, moldavskih i južnoafričkih

devojčica, barem malo, barem za taj promil zla koji sada nedostaje, biti bolje mesto.

„Poslednji put, Prvomajska devet!“

Misao se javila furiozno, izronila je negde iz tame, kao sjaj u mačjem oku. Alibi! Treba biti negde drugde! Skloniti se od ovog mesta! Setila se molera koji je dokazao da je u vreme izvršenja zločina bio s prijateljem na pecanju! Ruka je stegla volan, bacila je još jedan kratki pogled na retrovizor i zgrabila predajnik. „Tri-osam-dva – minuta pet.“

Uzeće tu vožnju, ponašaće se uobičajeno, kao da čitavo popodne razvozi mušterije. Izgledaće normalno. U sistemu će ostati zabeleženo da je radila, da je prevozila putnike, i kada mrtvozornik konstatuje smrt, kada odredi vremenski okvir u kom je žrtva izdahnula, videće se da je ona bila na drugom mestu. *Sećam se – to je ta devojka*, potvrđiće svedoci. *Srebrna oktavija...* Udahnula je duboko i, najednom, osetila se bolje.

„Još jednom, kolege!“; uzviknula je stežući mikrofon. „Tri-osam-dva – minuta pet!“

Stajao je na ulici sa Agom. Trudio se da bude neprimetan. Kupci ne vole prisustvo bivših vlasnika. Znao je to. Bivši vlasnici su podsetnik na to da ništa nije nepromenljivo. Princip večitog kruženja. Kupac će jednog dana, baš kao i on sada, stajati na ulici, s torbom u rukama i psom na povocu, čekajući taksi. Kada se jedna etapa završi, treba napustiti položaj, nestati, utopiti se u senku platana, pustiti život da se odvija.